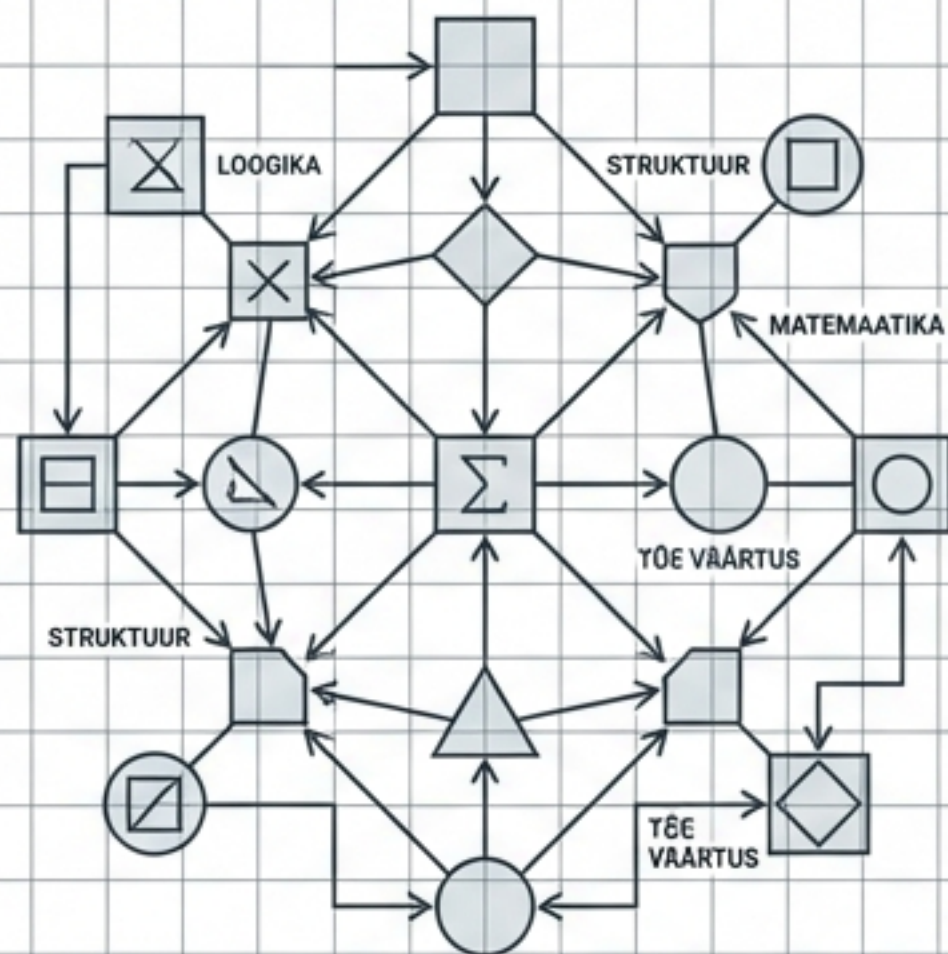

Loogika ja müstika sümbioos

Kuidas Tolstoi askeetlik
evangeelium päästis 20.
sajandi suurima loogiku
elu ja filosoofia.

Külm analüütik

Käsitas keelt ja maailma rangelt matemaatilise struktuurina. Viini ringi iidol.

Kuidas suutis üks mees kätkeda endas nii sajandi rangeimat matemaatilist loogikat kui ka sügavaimat religioosset askeesi?

Müstiline otsija

Kandis rindejoone kaevikutes talismanina kaasas Lev Tolstoi raamatut. Otsis meeletult hingelist pääsemist.

Suitsiidne geniaalsus ja isiklik kriis

Perekondlik tragöödia

Kahe vanema venna enesetapp;
despootliku isa ootused.

Weiningeri vari

Filosoof Otto Weiningeri dogma:
“Inimene peab olema kas geenius
või tegema enesetapu.”

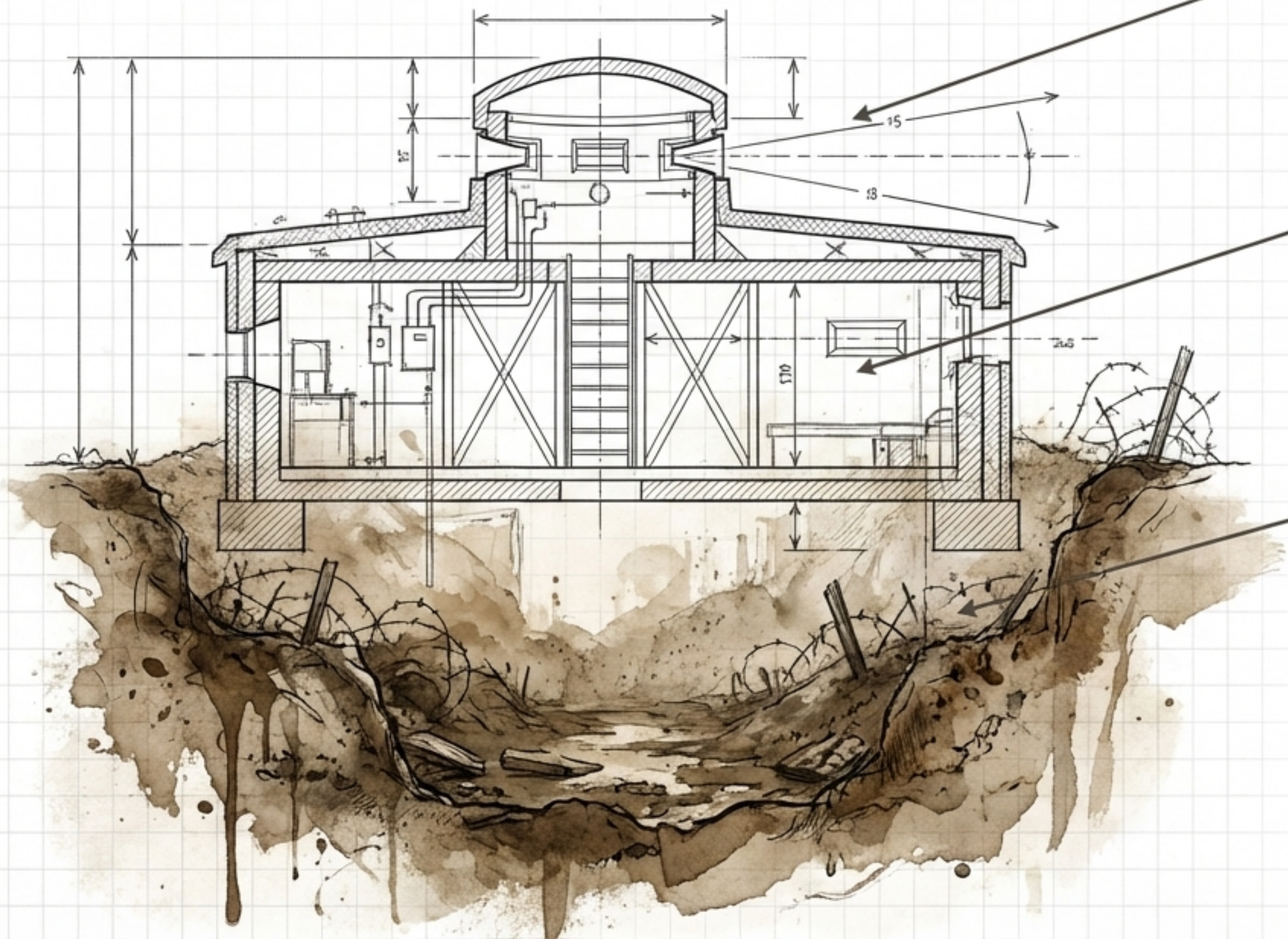
Intellektuaalne kurnatus

1912–1913 Cambridge’is.
Töö loogika baasküsimustega viib
ta hullumeelsuse äärele.
Bertrand Russell pidi öösiti
temaga valvama.

*‘Ma olin peaaegu iga minut valmis võtma endalt
elu... Minu süda lahkus valusas jumalaotsingus.’*

(Paralleel Tolstoi ‘Ispovediga’)

Otsides absoluutset turvalisust surma piirilt

Esiliin (Galicia ja Trentino): Vabatahtlikult astus kõige ohtlikumale positsioonile – suurtükiväe vaatluspunkti eikellegimaal.

Eesmärk: Mitte patriotism, vaid "teine süne sünd". Ta uskus, et pidev surma lähedus sunnib teda muutuma "heaks inimeseks".

Psühholoogiline seisund: Tundis end ümbritsetuna "toorestest ja kurjadest" sõduritest, olles täielikus sotsiaalses ja vaimses isolatsioonis.

Religiooni aluspõhi: Veendumus, et vaatamata kõigele valitseb elus "absoluutne turvalisus". Kuidas seda leida keset sõjakoledusi?

Pöördepunkt: Tarnówi raamatupood (September 1914)

Puhkusel olles sisenes väikesesse poodi, mis näis müüvat vaid postkaarte.

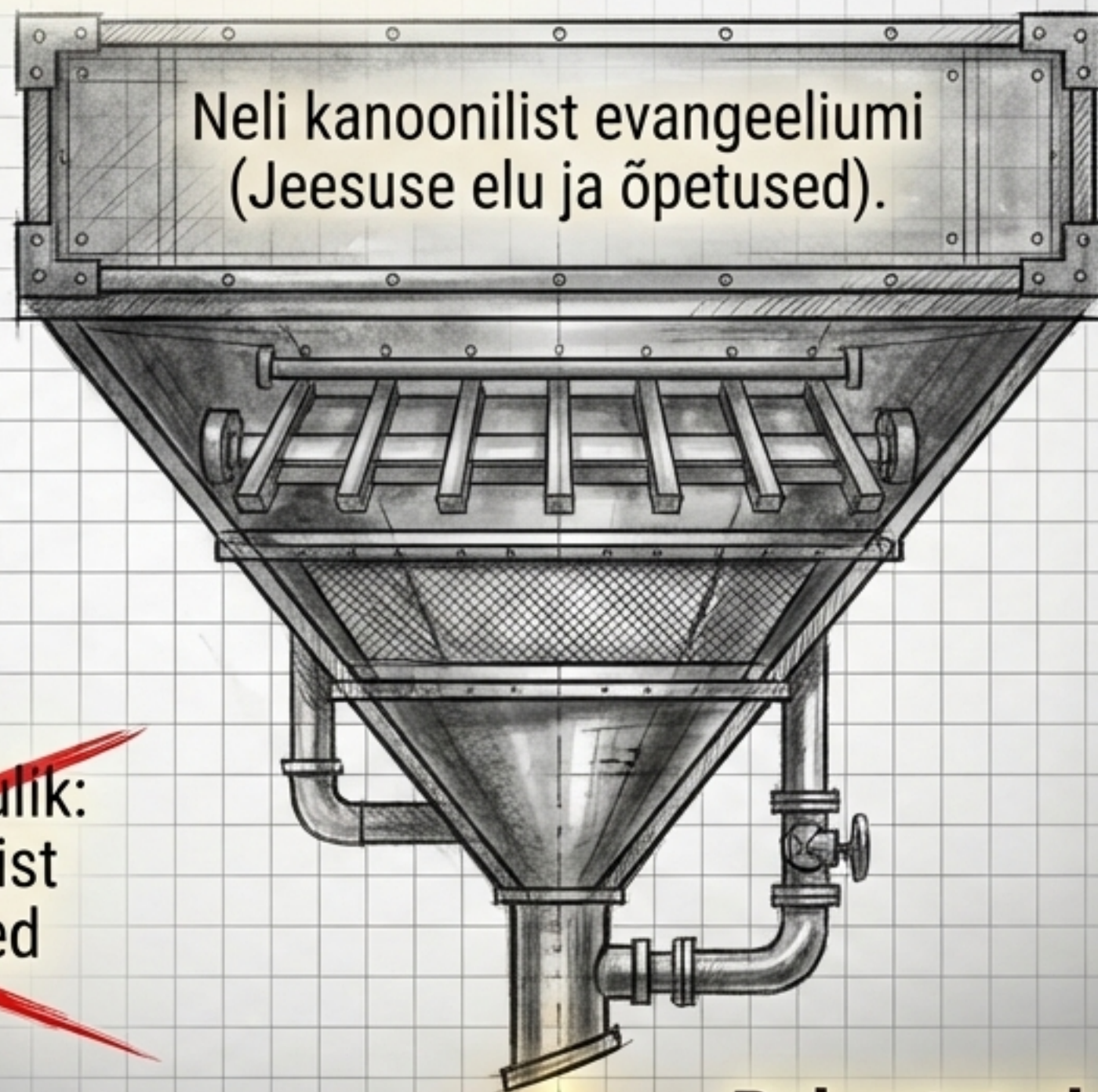

Riiulil oli ainult üks raamat.
Ta ostis selle, sest muud polnud.

See raamat oli Lev Tolstoi
“Lühike evangeelium” (Gospel in Brief).

Sellest hetkest alates ei lahkunud raamat tema küljest. Kaassõdurid hakkasid teda kutsuma “evangeeliumiga meheks”. Ta luges seda raamatut tule all ja öistel vaatlustel.

Tolstoi ratsionaalne ristiusk: Süsteemi puhastamine

~~Välja jäetud kõik üleloomulik:
Imed, neitsist sünd, surnuist
ülestõusmine, prohvetlused
ja kiriklik dogma.~~

Tolstoi käsitles kristlust mitte kui müstilist teoloogiat, vaid kui ranget ja loogilist eetilist eluviisi – Kristus "ilma kristlusest".

See ratsionaalne lähenemine lummas noort loogikut.

Puhastatud, puht-ratsionaalne filosoofiline vastus küsimusele: "Kuidas me peaksime elama?"

Viis eetilist imperatiivi elamiseks

I. Ära vihasta; ole rahus kõigi inimestega.

II. Ära otsi naudingut seksuaalsest rahuldamisest (Täielik tsölibaat).

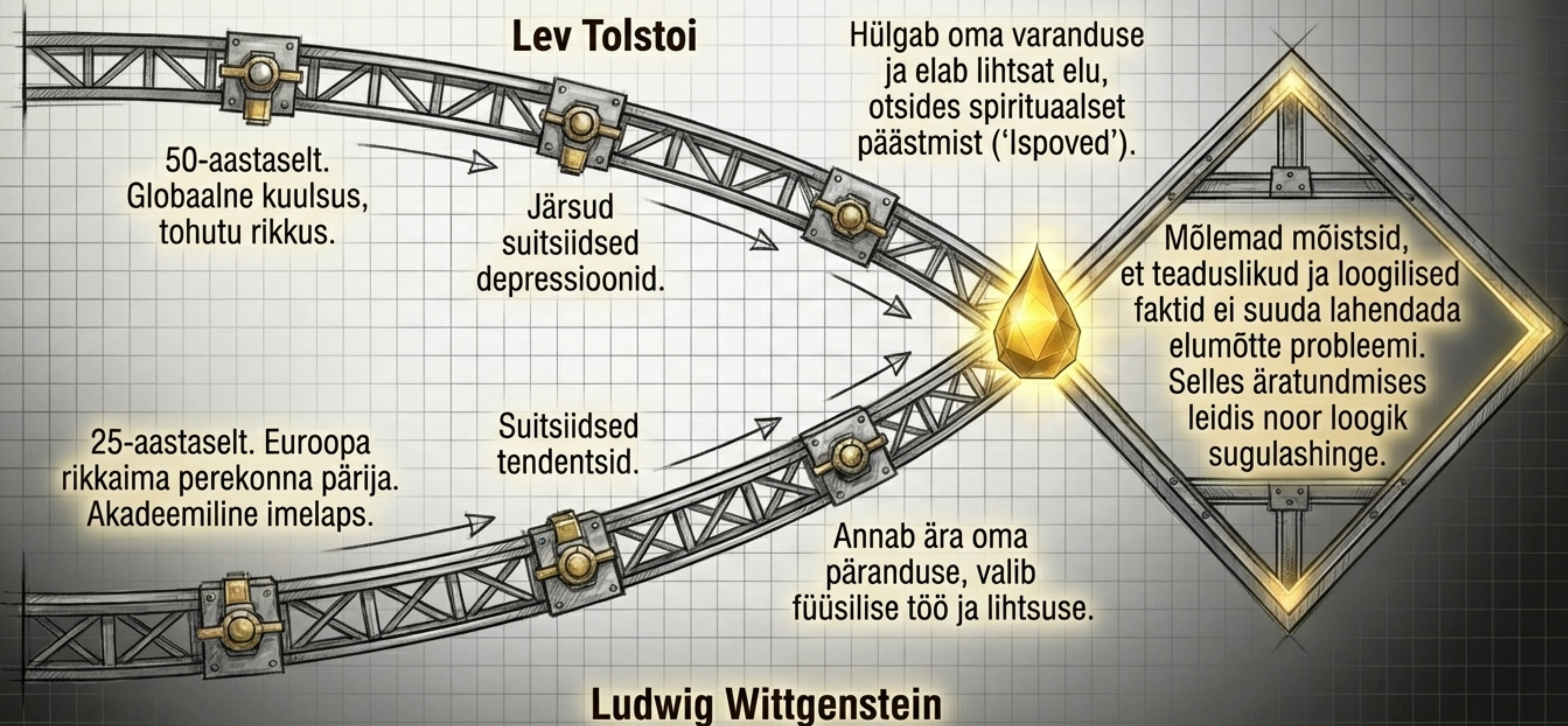
III. Ära anna kellelegi mingeid vandeid.

IV. Ära vasta kurjale kurjaga; ära mõista kohut. (Patsifism).

V. Ära tee vahet rahvustel; armasta võõraid nagu omasid.

Need imperatiivid ei olnud abstraktsed teooriad, vaid elupäästvad ankrud. Ta praktiseeris neid äärmusliku rangusega, leides kaoses korda ja distsipliini.

Kaks rändurit, sama kriis

'Tractatus Logico-Philosophicus': Loomine tule all

Aastatel 1914–1918, istudes eesliini kaevikutes ja hiljem Itaalia sõjavangilaagris, kirjutas ta 20. sajandi oluliseima analüütilise filosoofia teose.

Eesmärk: Kaardistada a priori kord maailmas ja määratleda, kuidas keel joonistab pildi reaalsusest.

Pöördepunkt: Sõja ja Tolstoi mõjul laienes teose fookus. See ei olnud enam pelgalt keeleloogika, vaid katse kaitsta eetilisi väärtusi teadusliku reduktsionismi eest.

Viini ringi saatustlik eksimus

Loogilised positivistid (Schlick, Carnap, Ayer) kasutasid Wittgensteini teost, et kuulutada kõik teaduslikult tõestamatu 'mõttetuseks'. Nad ei mõistnud tema tõelist eesmärki.

Valdkond	Viini ring	Wittgenstein
Vaade teadusele	Ainus viis tõe leidmiseks.	Teadus on piiratud; ei puuduta elulisi probleeme.
Vaade eetikale	Verifitseerimatu, seega illusoorne ja tähtsusetu.	Kõige olulisem asi elus.
Sõnastamatu	Mõttetu jama, mis tuleb kõrvale heita.	Müstiline, transtsendentaalne, väärtuste asupaik.

Keele piirid: Ütlemine versus Näitamine

Mida saab ÖELDA (Faktide maailm)
Loodusteadused, loogika, tõesed propositsioonid.
See on kõik, mis allub “verifitseerimise printsiibile”.

Keele ja mõtlemise piir

Mida saab ainult NÄIDATA (Müstiline)

Eetika, esteetika, religioon, elu mõte. Neid ei saa panna faktilistesse lausetesse, nad “ilmutavad” end läbi elamise ja tegude.

Süntees: Tolstoi evangeelium kui 'Tractatuse' vundament

Tractatus, Lause 6.421:
"On selge, et eetikat ei saa sõnastada. Eetika on transtsendentaalne."
(Loogika määratleb piiri)

Tolstoi 'Lühike evangeelium':
Ei rikkunud loogikat, vaid andis sisulise juhendi, kuidas elada selles sõnastamatus, müstilises ruumis.

Tolstoi praktiline askees õpetas 20. sajandi suurimale loogikule seda, mida loogika ei suutnud: eetilist eluviisi ennast. Tolstoi evangeelium on see, mis näitab end seal, kus ütlemine lõpeb.

Elu probleemi lahendus on probleemi kadumine

Tractatus 6.521: "Elu probleemi lahendust nähakse probleemi kadumises."

Inimene, kes lõpetab teaduslike vastuste otsimise elumõtte probleemidele, avastab, et ahistavad küsimused lihtsalt kaovad.

“Mis on hea, on ka jumalik. Nii veidralt kui see ka ei kõla, võtab see kokku kogu minu eetika.” – Ludwig Wittgenstein, 1929